

PAWEŁ SANKIEWICZ

Polska Akademia Umiejętności laureatką
14. edycji Nagrody Lednickiego Orła Piastowskiego

Polish Academy of Arts and Sciences a laureate
of the 14th edition of the Lednica Piast Eagle Award

Ustanowiona w 2009 roku przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego Nagroda Lednickiego Orła Piastowskiego ma na celu uhonorowanie wybitnych osiągnięć w dziedzinie badań naukowych i promocji wiedzy dotyczącej dynastii piastowskiej, a także ochrony piastowskiego dziedzictwa kulturowego. Wśród laureatów Nagrody znajdują się zarówno znamienici uczeni, jak i instytucje szczególnie zasłużone dla zdobywania i propagowania wiedzy o dynastii Piastów oraz początkach państwa polskiego.

Nagrodę Lednickiego Orła Piastowskiego w 2022 roku Marszałek Województwa Wielkopolskiego, Marek Woźniak, przyznał Polskiej Akademii Umiejętności. Wniosek o uhonorowanie Akademii złożył prof. dr hab. Filip Kaczmarek w imieniu Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Rozpatrzyła go i jednogłośnie przyjęła Kapituła Nagrody w składzie: ksiądz arcybiskup Wojciech Polak, metropolita gnieźnieński Prymas Polski, ksiądz arcybiskup Stanisław Gądecki, metropolita poznański, prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska, Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, prof. dr hab. Andrzej M. Wyrwa, Dyrektor Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, pani Jolanta Goszczyńska, Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, prof. dr hab. Andrzej Michałowski, Prezes Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich, prof. dr hab. Krzysztof Mikulski, Prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Sekretarz Kapituły, Paweł Sankiewicz. W uchwale przyznającej to wyróżnienie podkreślono zasługi i znaczenie PAU dla poznania dziedzictwa piastowskiego oraz upowszechniania wiedzy o roli dynastii piastowskiej w historii Polski oraz Europy.

Polska Akademia Umiejętności jest narodową instytucją użyteczności publicznej, powołaną do pielęgnowania polskiej nauki i kultury. Jest to korporacyjna instytucja o statusie stowarzyszenia, zrzeszająca w swoim gronie wybitnych naukowców i artystów. Działają oni w ramach 6 wydziałów i 39 komisji. Ponadto PAU prowadzi archiwum, biblioteki oraz stacje naukowe w kraju i za granicą.

Ryc. 1. Prezes PAU, prof. Jan Ostrowski, inauguracyjny uroczystość – Galeria Sztuki Polskiej XIX wieku w Sukiennicach w Krakowie. Fot. Piotr Malec

FIG. 1. Prof. Jan Ostrowski, the President of the Polish Academy of Arts and Sciences, inaugurating the ceremony – Gallery of 19th century Polish Art in Sukiennice in Cracow. Photo by Piotr Malec

Ryc. 2. Odczytanie Uchwały Kapituły przyznającej Nagrodę Lednickiego Orła Piastowskiego Polskiej Akademii Umiejętności. Fot. Piotr Malec

FIG. 2. Reading of the Resolution of the Chapter awarding the Lednica Piast Eagle Award to the Polish Academy of Arts and Sciences. Photo by Piotr Malec

Korzenie korporacji sięgają utworzonego w 1815 roku Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. W 1872 roku przekształciło się ono w Akademię Umiejętności, a od 1918 roku funkcjonuje jako Polska Akademia Umiejętności. Utworzona w zaborze austriackim Akademia od samego początku pełniła rolę ogólnopolskiej instytucji naukowej i kulturalnej. Okres międzywojenny był czasem największej aktywności PAU, przede wszystkim wydawniczej. Opublikowano wówczas ponad 100 serii wydawniczych, wśród nich monumentalny *Polski Słownik Biograficzny*. PAU kontynuowała działalność do 1952 roku, kiedy decyzją rządu jej agendy i majątek zostały przejęte na rzecz utworzonej właśnie Polskiej Akademii Nauk. Polska Akademia Umiejętności nie została jednak rozwiązana, a jej działalność w pełni wznowiono w 1989 roku.

Akademia swoją misję wspierania nauki i kultury wypełnia poprzez tworzenie przestrzeni do pracy twórczej, zarówno badawczej, jak i artystycznej. Aktywizuje i wspomaga środowiska uczonych oraz twórców kultury w realizacji przedsięwzięć zmierzających do utrwalania, zabezpieczania i upowszechniania efektów ich pracy. Wybitne osiągnięcia naukowe docenia poprzez przyznawanie prestiżowych nagród i wyróżnień. Jest ważnym organem opiniotwórczym w zakresie spraw mających związek z nauką i kulturą. Ważnym elementem działalności PAU jest również utrzymywanie współpracy z analogicznymi instytucjami zagranicznymi. Bardzo istotną rolę w zakresie umożliwiania prowadzenia badań w ośrodkach naukowych Europy pełnią przyznawane przez Akademię stypendia Fundacji Lanckorońskich i Fundacji z Brzezia Lanckorońskich.

Badania naukowe oraz upowszechnianie wiedzy na temat dynastii Piastów realizowane są przez członków Wydziału II Historyczno-Filozoficznego. W skład Wydziału wchodzi historycy, archeolodzy, filozofowie, prawnicy, socjologowie i etnologowie. Czynnymi członkami Akademii Umiejętności byli pierwsi badacze Ostrowa Lednickiego – prof. Marian Sokołowski, który doktoryzował się na podstawie pracy *Ruiny na Ostrowie jeziora Lednicy. Studium nad budownictwem w przedchrześcijańskich i pierwszych chrześcijańskich wiekach w Polsce*, a także prof. Władysław Łuszczkiewicz, autor dokumentacji ilustracyjnej i fotograficznej relikwów palatium lednickiego. Znaczenie tych badań dla poznania dziedzictwa piastowskiego oraz upowszechniania wiedzy o roli dynastii Piastów w historii są trudne do przecenienia. Członkami PAU było i jest również ośmioro Laureatów Nagrody Lednickiego Orła Piastowskiego¹, w tym prof. Gerard Labuda, który pełnił funkcję pierwszego Prezesa PAU po reaktywacji jej działalności w 1989 roku, oraz prof. Jerzy Lesław Wyrozumski – sekretarz generalny PAU w latach 1994-2015.

Wręczenie Nagrody Lednickiego Orła Piastowskiego miało miejsce 18 października 2022 roku podczas uroczystych obchodów jubileuszu 150-lecia istnienia Akademii, które odbyły się w Galerii Sztuki Polskiej XIX wieku w Sukiennicach

¹ Gerard Labuda (2009), Zofia Hilczer-Kurnatowska (2010), Jerzy Strzelczyk (2011), Klementyna Żurowska (2013), Henryk Samsonowicz (2014), Jerzy Lesław Wyrozumski (2015), Antoni Gąsiorowski (2016), Stanisław Suchodolski (2017).

Ryc. 3. Przemówienie Marszałka Województwa Wielkopolskiego Marka Woźniaka. Fot. Piotr Malec
FIG. 3. Speech by the Marshal of the Wielkopolska Region, Marek Woźniak. Photo by Piotr Malec

Ryc. 4. Marszałek Marek Woźniak i Prezes PAU, prof. Jan Ostrowski. Fot. Piotr Malec
FIG. 4. Marshal Marek Woźniak and Prof. Jan Ostrowski, the President of the Polish Academy of Arts and Sciences. Photo by Piotr Malec

w Krakowie (ryc. 1-4). Nagrodę wręczył Marek Woźniak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego, a przyjął ją prof. Jan Ostrowski, Prezes Polskiej Akademii Umiejętności. Marszałek Marek Woźniak podkreślił wielką wartość jaką jest kultywowanie pamięci o królewskich korzeniach Polski oraz jej znaczenie dla budowania przyszłości. Odbierający Nagrodę prof. Jan Ostrowski zaakcentował ponadstuletnie zainteresowanie członków PAU relikdami architektury wczesnoromańskiej na Ostrowie Lednickim, objawiające się dwiema monografiami: prof. Mariana Sokołowskiego z 1876 roku oraz zespołu pod przewodnictwem prof. Klementyny Żurowskiej z 1993 roku², zaznaczając, że liczy na dalszą współpracę.

otrzymano (received): 18.10.2022; zaakceptowano (accepted): 12.12.2022

mgr Paweł Sankiewicz
Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy
Dział Głównego Inwentaryzatora
Dziekanowice 32
62-261 Lednogóra
e-mail: pawel.sankiewicz@lednica.pl

 <https://orcid.org/0000-0002-1655-4417>

² K. Żurowska, T. Rodzińska-Choraży, A. Biedroń, M. Łastowiecki, T. Węclawowicz, J. Wrzesiński, *U progu chrześcijaństwa w Polsce. Ostrów Lednicki*, red. K. Żurowska, t. 2., Kraków, 1993.